

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

DEL CONGOST DE MONT-REBEI AL GOLF DE ROSES

21ª Etapa : TORTELLÀ - BESALÚ - SERINYÀ

8 de març de 1998

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú.	6.30	h
Tortellà. Esmorzar.	8.45	h
Inici de l'etapa.	9.30	h
Banyils. Reagrupament.	10.15	h
	10.25	h
Besalú. Reagrupament.	11.55	h
	12.15	h
Riu Ser. Reagrupament.	13.30	h
	13.35	h
Serinyà. Dinar.	14	h
Sortida cap a Vilanova.	16.30	h
Vilanova i la Geltrú.	19	h

Notes. -

- ** Esmorzarem al Casino de Tortellà.
- ** En passar per Besalú farem una breu visita al nucli antic de la població.
- ** Dinarem a Serinyà (Hi un restaurant).
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecteiu els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

DEL CONGOST DE MONT-REBEI AL GOLF DE ROSES

21ª Etapa : TORTELLÀ - BESALÚ - SERINYÀ

8 de març de 1998

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

Horari	
Parcial	Total

0.00	0.00
------	------

Sortim de la plaça del mercat de Tortellà (280 m) que és la que té els fanals en forma de cullera i iniciem la marxa pel carrer de Besalú que correspon amb l'antic camí que comunicava les dues poblacions.

0.04	0.04
------	------

Arribem a la carretera. Una mica a la dreta i davant nostre agafarem un carrer de xalets.

0.08	0.12
------	------

Finalitza el carrer asfaltat, nosaltres continuarem com si res.

0.01	0.13
------	------

Ens desviem per una pista que baixa a l'esquerra.

0.03	0.16
------	------

Girem a la dreta.

0.01	0.17
------	------

Revolt a l'esquerra. Seguint les marques blanques i vermelles del GR-1 anirem a la dreta per un corriol.

0.05	0.22
------	------

Arribem a una riera, l'hem de seguir cap a la dreta procurant no mullar-nos els peus (240 m).

0.01	0.23
------	------

Sortim del llit de la riera per un camí a l'esquerra que puja.

0.02 0.25

Travessem un camí, nosaltres continuarem de dret per un camí mig esborrat.

0.01 0.26

En un indret on hi ha un petit rocallís girarem a la dreta.

0.06 0.32

Arribem a una pista molt a prop d'una masia, hem d'anar cap a la dreta i una mica abans d'arribar a la casa girar a l'esquerra tot baixant per un camí ple d'esbarzers. Poc després passarem una riera per un pontet de fusta.

0.08 0.40

Travessem una altre riera.

0.03 0.43

Passem per un altre pontet de fusta.

0.03 0.46

Arribem a un grup de masies, el mapa 1:50.000 del ICC diu que és Banyils, encara que en altres llocs hem vist Benages (250 m). Continuem per una pista cap a l'esquerra, davant nostre tenim ca l'Andreu, ara la pista es molt ampla i ben condicionada per a vehicles.

0.12 0.58

Nus de pistes, anirem a la dreta.

0.08 1.06

Deixem una pista a l'esquerra.

0.03 1.09

Se'ns ajunta una pista per l'esquerra.

0.05 1.14

Arribem a l'antiga carretera de Besalú a Olot que seguirem cap a l'esquerra.

0.01 1.15

Creuem per sobre d'un pont el riu Borró (180 m).

0.09 1.24

Arribem a la carretera nova que hem de travessar, és una carretera molt transitada.

MOLTA ATENCIÓ, ÉS PERILLÓS

A l'altre costat veiem el senyal en el tronc d'una alzina.

Continuarem per una pista que surt a l'esquerra que va paral·lela a la carretera en direcció a unes cases.

0.03 1.27

Tornem a ser a la carretera en un camí transversal, hem de continuar de dret per una camí esborrat que surt una mica a l'esquerra i molt a prop de la carretera. Baixarem a una rierol i després tornem a pujar.

0.03 1.30

Hem arribat a la Teuleria, antiga bòbila. Continuem de dret.

0.03 1.33

Tornem a trobar-nos amb la carretera i ara l'hem de seguir uns 100 metres a la dreta.

MOLTA ATENCIÓ

0.03 1.36

Deixarem la carretera per una pista a la dreta.

0.04 1.40

A l'arribar a una tanca que ens queda a l'esquerra hem d'agafar un camí que la rodeja deixant-la a la dreta, la casa que hi ha a l'altre costat de la tanca pertany al grup de cal Güell (180 m). A l'arribar a una cruïlla al mig del bosc d'alzines agafarem un camí a l'esquerra que baixa cap a un rierol.

0.03 1.43

Arribem a una gran masia. Deixem la casa a la nostra dreta fins arribar a una pista que agafarem cap a l'esquerra.

0.04 1.47

Passem pel costat de la caseta d'un transformador, continuarem de dret deixant la pista que ens tornaria a portar a la carretera, poc després entrem en un bosc.

0.04 1.51

Arribem a un camí important, a l'esquerra veiem una casa habitada, anirem cap a la dreta. Estem passant per l'antic camí de Besalú a Olot.

0.04 1.55

Can Batlle, passem pel costat de la casa i continuem pel camí que ens ve de dret en lleugera baixada.

0.12 2.07

Primeres cases i carrers asfaltats de Besalú. És el carrer de Josep Pla, ens dirigim al centre del poble pel carrer de can Batlle.

0.05 2.12

Placeta amb pins, continuem pel passeig Francesc Cambó.

0.04 2.16

Anirem cap a la dreta pel passeig Pere Pujalà, al final girarem a l'esquerra pel carrer d'Olot.

0.02 2.18

Arribem a la plaça de Sant Pere, per l'itinerari, l'església ens ha de quedar a la dreta de la nostra marxa, però farem visita i reagrupament ja que es tracta d'un edifici romànic molt important

Continuem cap a la plaça de la Llibertat i el carrer del pont Vell.

0.04 2.22

Pont Vell de Besalú sobre el Fluvià (140 m). L'hem de passar. Farem un petit reagrupament per gaudir-ne.

0.01 2.23

Una vegada a l'altre costat del pont, trobarem un pàrquing i a la dreta surt el GR-1 i el GR-2. Continuem per la pista.

0.07 2.30

Deixem el GR-2 que continua a la dreta, nosaltres anirem a l'esquerra. Hi ha pals amb cartells indicadors. Anirem per una pista deixant-ne altres menys importants a dreta i esquerra.

0.10 2.40

Passem una riera on se'ns ajunta una pista per l'esquerra.

0.03 2.43

Arribem a una carretera, la seguirem cap a l'esquerra.

0.02 2.45

Deixem una pista important a la dreta.

0.06 2.51

Som a la carretera de Besalú a Banyoles, l'hem de seguir cap a la dreta. Cal anar amb **MOLTA ATENCIÓ I PRECAUCIÓ**, doncs és una via amb molt trànsit i els cotxes hi passen a molta velocitat. Cal anar pel costat esquerra de la carretera per veure els cotxes que ens venen de cara encara que això suposi haver-la de creuar dues vegades.

0.05 2.56

Punt quilomètric 29. Deixem la carretera per una pista a la dreta. Nosaltres anirem tocant pràcticament la carretera per creuar el riu Junyell pel pont de l'antic traçat d'aquesta.

Una vegada passat el riu, agafarem una pista a la dreta.

0.08 3.04

El camí gira tot deixant-ne un que continua de dret.

0.08 3.12

Arribem a unes barraques noves, una vegada passades deixem la pista per un camí a l'esquerra.

0.02 3.14

Bifurcació, anem cap a la dreta.

0.01 3.15

Alzina i roure gegants, continuem de dret.

0.02 3.17

Deixem a l'esquerra una masia abandonada, immediatament després de passar-la girarem cap a l'esquerra.

0.04 3.21

Bifurcació, anirem cap a la dreta i immediatament trobem una cruïlla i tornarem anar a la dreta.

0.02 3.23

Hem arribat a una pista important, continuarem en la mateixa direcció que portàvem. Poc després veiem a l'esquerra un cartell que diu a Sta. M. de Feres (150 m), després de mirar-lo i ni fer-li cas continuarem.

0.05 3.28

Cruïlla amb un cartell que ens diu que per on venim es va a Bruguera-Baió, nosaltres anirem a la dreta i immediatament a l'esquerra per un corriol que baixa entre el bosc.

0.08 3.36

Casa i carretera vella, anirem a la dreta per passar el riu Ser per un pont (135 m). Aquí farem l'últim reagrupament abans d'arribar.

0.05 3.41

Tornem a trobar la carretera nova, nosaltres continuarem per la vella.

0.03 3.44

Camí a la font de Gatielles, continuem per la carretera.

0.01 3.45

Una altre vegada arribem a la carretera nova, la ignorem i continuem per la vella.

0.02 3.47

Davant del mas de les Gatielles passem per un túnel que travessa la carretera. A l'altre costa tra-
vessem una carretera i continuem per una pista de dret. Hi ha un cartell que diu Santamenria Torneria
SL.

0.03 3.50

Deixem la pista per un corriol a la dreta que s'endinsa al bosc.

0.04 3.54

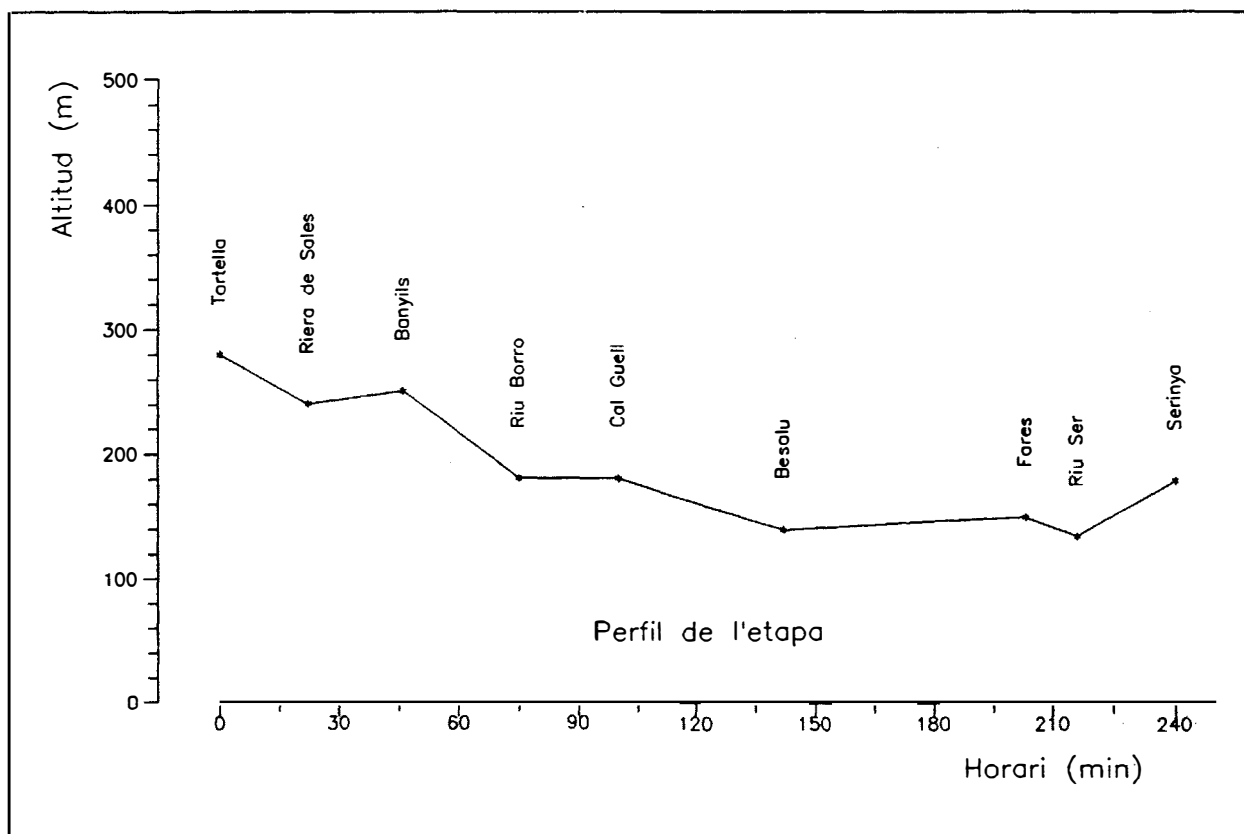
Esplanada abans de les primeres cases de Serinyà, a la dreta hi ha el cementiri. El trajecte que
seguirem és el següent: Carrer de Sant Antoni (hi ha una capella a l'esquerra), carrer del Dr. Carulla,
carrer Estret fins arribar a la...

0.06 4.00

Plaça de Sant Andreu (180 m), on hi ha una bonica església romànica dedicada a l'apòstol i que és
la parroquial del poble de Serinyà, indret on

FINALITZA L'ETAPA D'AVUI.

Salvador Butí
Març de 1998

BESALÚ

La vila de Besalú és l'antiga capital històrica de la comarca; tanmateix una sèrie d'esdeveniments del seu passat li van fer perdre l'hegemonia política, social i religiosa. Aquest declivi coincidí amb el desenvolupament industrial d'Olot que aviat es convertí en la nova capital de forma indiscutible.

El nucli de Besalú centra un petit terme municipal de 4.81 km², travessat en el seu sector ponentí pel Fluvià, al qual s'uneix, al peu de la població, la riera de Capellada, i que recull també els petits afluents del Ganganell, que travessa canalitzat per sota la vila, i del Junyell. Fora del nucli principal, té els veïnats del Corral, el Pont i la Recolta i algunes masies.

Tot i que s'han trobat a Besalú restes de ceràmica ibèrica, barrejada amb abundant producció de les distintes èpoques romanes, no és fins al període de la presència franca en les nostres terres que la història del poble adquireix molt de relleu. Quan el 785 cau Girona i s'organitza el primer comtat al sud dels Pirineus, el pagus o territori de Besalú resta lligat al comtat gironí. A partir del 894 Besalú esdevé comtat amb dinastia pròpia, quan Guifre el Pelós hi col·loca son germà Radulfs (894-913). Segueixen en el comtat: Miró (913-927); Ava, regent (927-941); Guifre (941-957); Sunifred (957-967); Miró Bonfill, bisbe de Girona (967-984); Oliba Cabreta (984-990); Bernat Tallaferro (990-1020); Guillem el Gras (1020-1052); Guillem II i Bernat II (1052-1066); Bernat II (1066-1085); Bernat II i Bernat III, el seu nebot, (1085-1097); Bernat III (1097-1111). En aquesta data el comtat passa a Barcelona, segons un pacte entre Bernat III i Ramon Berenguer III.

El comtat tingué, al mateix temps una dinastia de vescomtes, els primers dels quals són del temps del fill del Pelós, el comte Miró. Per un document del 925 sabem els noms dels dos vescomtes anomenats Ennec i Seguer. La nissaga vescomtal portà el nom de Bas, i es ramificà per tot el Principat, i fins a terres sardes. El títol del vescomtat de Bas restà definitivament incorporat a la corona el 1336, sota el regnat de Pere III.

En el terreny eclesiàstic, el comtat de Besalú tingué un efímer bisbat (1017-1020), gràcies a la tenacitat de Bernat Tallaferro, que volia per al seu comtat els honors i el prestigi de tenir bisbe propi. Segurament gràcies als bons oficis del seu prestigiós germà Oliba de Vic, aconseguí de Benet VIII la pertinent butlla de creació i el nomenament del seu fill Guifre com a primer bisbe de la nova seu. La prompta mort de Tallaferro dificultà la consolidació del nou bisbat, a la qual cosa no foren aliens els bisbes de Girona i de Vic, els veïns més perjudicats. Provisòriament, el nou bisbe es traslladà a Sant Joan de les Abadesses, fins que, el 1030, Guifre fou nomenat bisbe de Carcassona, i acabà així el somni del comte Bernat Tallaferro. El territori de Besalú fou organitzat com a Ardiaconat, cosa que li permeté de guardar una estructura eclesiàstica pròpia.

La vila de Besalú va néixer entorn del tossal ocupat antigament pel castell comtal, que s'aixeca a 151 metres d'altitud, a l'interfluvi del Fluvià amb la riera de Capellada. Els seus carrerons envolten el turonet pels seus costats de llevant i de ponent i desemboquen a la plaça Major, situada al punt on es troben el carrer principal, que en els seus diferents sectors té els noms de carrer de Safont, Major o de Salvador Vilarrasa i el carrer de Tallaferro., que s'enfila pel costat SE del puig del castell. Entre el carrer de Tallaferro i el riu hi ha tot un laberint de petits carrerons i placetes, el principal, el carrer del Pont, en el qual hi havia l'antic barri jueu, com ho recorda la presència de la "mikvà" o lloc d'ablucions rituals jueves. La part ponentina de la vila té carrerons més regulars, que van de la vella parròquia de Sant Vicenç a l'ample carrer del Firal, mentre que la part baixa de la vila, la més al S és ocupada per l'ampla plaça o prat de Sant Pere i és delimitada pel carrer del Firal i el de la Font.

Tot just entrats a la vila pel carrer de Safont és troba l'església de Sant Vicenç, que era l'antiga parròquia de la vila i és encara un dels seus monuments més importants. Existia ja el 977, però l'edifici actual, de transició entre el romànic i el gòtic (segles XII-XIII), és la tercera o quarta reedificació que ha tingut aquest edifici. L'absis, molt elegant, s'obre arran del carrer, igual que les dues absidioles que l'acompanyen.

La seva entrada principal és un arc de mig punt, damunt de quatre columnes de marbre jaspiat. La porta lateral té també notables capitells. El finestral és gòtic i l'interior és de tres naus, dues amb volta de canó i romàniques i la tercera més dubtosa. Ha estat restaurada molt acuradament.

L'any 977, el comte bisbe Miró Bonfill, erigí una canònica aquisgranesa en una desapareguda església de Sant Miquel, situada, sembla, als peus del castell comtal, de la qual depenien l'església parroquial de Sant Vicenç, la de Santa Maria la Vella i altres del veïnatge, esglésies que li foren confirmades per una butlla papal del 988. Des del segle XI aquesta canònica és titulada de Santa Maria, segurament per haver traslladat la seva residència a l'església de Santa Maria la Vella, ara desapareguda, situada també als peus del castell i consagrada el 1055.

El comte Bernat II de Besalú intentà de reformar-la i de convertir-la en canònica augustiniana i per això el 1086 la va sotmetre a Sant Ruf d'Avinyó. L'oposició dels canonges aquisgranesos ajornà la proposada reforma, que no es va dur a terme fins pels volts del 1114. La nova comunitat féu construir una església novella dintre de l'àmbit de l'antic castell comtal, de la qual resta la capçalera amb el transepte i tres absis i altres elements escultòrics, com el timpà, ara al Conventet de Pedralbes de Barcelona.

El mateix any 977 el comte bisbe Miró fundà també, a la part baixa de la vila, un monestir benedictí a l'església de Sant Pere, que posà sota la protecció immediata de la Santa Seu, igual com féu amb la canònica abans detallada.

El comte Bernat Tallaferro féu renovar la seva església, que fou consagrada el 1003 i li donà les relíquies dels sants Prim i Felicià, que foren centres de devoció i pelegrinatge comarcals. Aquesta església fou renovada vers el 1160 i ara és l'església parroquial de la vila, categoria que abans tenia l'església de Sant Vicenç. És un edifici de tres naus, amb creuer i un únic absis, enriquit interiorment per una girola formada per un joc de cinc arcs sostinguts per quatre columnes aparellades i bonics capitells que revelen la mà d'un artista del nord d'Itàlia. Les naus centrals o laterals, són sostingudes per sis pilastres de planta quadrada. Aquestes naus són cobertes amb voltes de mig punt. El campanar que li fa costat fou construït el 1697. El monestir de Besalú tingué moltes possessions a tota la comarca i fora d'ella i creà el priorat de Santa Maria del Collell i algun temps tingué també el priorat de Santa Magdalena, prop dels murs de Tarragona.

Subsistí fins a l'exclaustració del 1835. Els darrers temps els monjos havien construït un nou monestir que emmarca la part sud de la gran plaça que s'estén davant del monestir. Aquest edifici hostatjà entre els anys 1908 i 1914 la comunitat de l'abadia francesa d'Eucalc, expulsada de França el 1904 per la llei de Combes.

Però les antigues edificacions no es limiten al camp religiós; la vila comtal de Besalú conserva nombroses mostres d'edificis civils. Cal citar l'antic Hospital fundat, possiblement, pel comte bisbe Miró. L'edifici ha estat restaurat intentant de restablir la planta primitiva; la part més notable que és conserva és la portada romànica dita de Sant Julià.

Donant a la plaça Major, es troba l'entrada d'un conjunt d'edificis, el cos central dels quals s'atribueix a la Cúria Reial (ara, restaurada, ha estat convertida en un acollidor hostal). També és digne de tenir en compte la casa que fou de la família Safont, que vers el 1650 obtingué privilegi de cavalleria. Membre destacat en fou Joan de Safont, abat del monestir de Sant Pau del Camp i acadèmic de Ciències i Bones Lletres de Barcelona.

Els vells carrerons i les places de la vila conserven molts d'altres edificis notables, com l'església de Sant Jaume, davant del monestir de Sant Pere, a l'altra banda de la plaça, i Can Llaudes o Cornellà, a un extrem de la mateixa plaça, que té un notable pati amb una galeria superior, a manera de claustre, amb arcs de mig punt sostinguts per columnes; la casa dels Cornellà és un dels millors exemplars de l'arquitectura civil romànica.

En el puig que domina la vila i en el mateix recinte on es troben les restes de Santa Maria, hi hagué el castell de Besalú, que fou comtal, i que normalment apareix unit amb el nom del poble, en la documentació medieval. Des del 977 el nom de Bisuldunum o Bisullunum va unit al mot castrum que no desapareix fins la baixa edat mitjana. En alguns llocs de la població es poden apreciar encara fragments dels murs de les muralles.

La vila de Besalú tingué una nombrosa comunitat jueva, segons es pot deduir de les restes i dels records que han perdurat. De les primeres destaca la casa de banys rituals o "mikvà", construcció de pedra de mòdul romànic, potser el monument més singular de Besalú.

També mereix ser destacat el pont sobre el Fluvià, de set arcades desiguals, una peça d'una valor extraordinària fa pocs anys reconstruïda en part. Té una forma angular, segurament perquè les pedres del riu facilitaven aquesta construcció. Data del segle XII, però ha sofert moltes reformes i reconstruccions parcials a causa d'aiguats i fets bèl·lics, en especial per la voladura de dos arcs el 1939. La seva torre fortificada, l'entrada ogival i els merlets terminals, que es van fer en la darrera restauració, a càrrec de l'arquitecte Francesc Pons i Sorolla, consten en antics gravats i en part havien estat destruïts per facilitar el pas de maquinària per a les indústries de la vila. La construcció d'un nou pont més al nord per al pas de la carretera permet que avui dia sigui un lloc tranquil, un passeig arqueològic d'accés a la vella població.

SERINYÀ

El terme de Serinyà situat al nord del pla de Banyoles, al límit amb la comarca de la Garrotxa, ocupa una superfície de 17.33 km², a la vall baixa del Ser, a la seva confluència amb el Fluvià, on hi ha la resclosa de Serinyà. El terreny és planer, accidentat a occident pels contraforts més septentrionals de la serra de Rocacorba. Drenen el terme, a part el Ser en la part septentrional, la riera de Serinyà (o el Serinyadell) i la de Rodeja, que en són afluents.

El municipi comprèn el poble de Serinyà, la masia i antic poble de Reixac, l'antic castell de Taià, i els veïnats de Casals, Maixella, Bosquerós, Valldebaió, la Celleria d'Amont i Llavanera.

El poble de Serinyà és situat a la dreta del Ser, a 188 m d'altitud, prop de la riera de Serinyà. La seva església parroquial de Sant Andreu és esmentada el 1182 quan es consagrà l'església de Porqueres. L'església de Sant Andreu és un magnífic temple romànic del segle XII d'una nau i un absis semicircular amb arcuacions i fris de dent de serra. A la façana oest hi ha la portalada d'arquivoltes en degradació. Damunt la porta té una torre campanar, de planta quadrada. El lloc formà part del comtat de Besalú i l'any 979 el comte Miró II, bisbe de Girona, el va donar al monestir de Sant Esteve de Banyoles, que el posseï fins a la fi de l'Antic Règim. Els habitants de Serinyà, com a súbdits de l'abat de Banyoles, eren exempts de pagar tributs al sobirà, privilegi que fou reconegut el 1297 per Jaume II. L'any 1341 el rei Pere d'Aragó dictà unes disposicions perquè els seus oficials de Girona i Besalú s'abstinguessin d'emprendre qualsevol acció de caràcter civil o criminal que anés en perjudici dels vassalls del monestir.

El castell de Taià o de Teià s'aixecava damunt un turonet al sud-est del poble de Serinyà, a l'indret on actualment hi ha el mas de Can Parella, on encara resten alguns murs i la base d'una torre medieval. El castell és esmentat el 957, en la revolta de magnats contra el comte Guifre II de Besalú. Aleshores dominaven el castell el prevere Vígila i el seu germà Trasad. El comte va ser vençut i occit, però Sunifred, comte de Cerdanya, i Miró Bonfill, germans del comte vençut, organitzaren un exèrcit de venjança que derrotà els revoltats. El castell de Taià i el lloc de Serinyà van ser donats per Miró II, comte de Besalú i bisbe de Girona, al monestir de Sant Esteve de Banyoles el 979. El terme del castell comprenia el de Serinyà i la parròquia d'Usall, del municipi de Porqueres. Al segle XII era possessió

de la família Oliveres i al segle XIV de la de Caselles.

El veïnat de Casals es localitza a la part septentrional del terme, vora el límit amb el municipi de Sant Ferriol. Hi ha la capella de Sant Miquel Sesvinyes, dalt d'un turonet. Esmentada el 1282, és un edifici romànic modificat, d'una nau amb capella afegida al costat nord i al sud una construcció agrícola de la pagesia veïna. Té una porta adovellada. S'hi conservava una imatge de la Mate de Déu, del segle XIII.

La masia i antic poble de Reixac és situat a la part septentrional del terme, al nord-est del cap de municipi, a la vora dreta del Ser.

Dins el terme hi ha importants jaciments prehistòrics del paleolític superior, però, també, d'altres etapes de la prehistòria. La majoria de jaciments són situats al Paratge del Reclau Viver, zona protegida per la Diputació de Girona els ajuntaments de Serinyà i de Banyoles, que també n'han esdevingut propietaris. Dins el terme hi ha la cova o Bora Gran d'En Carreres i la cova dels Encantats, de les primeres coves paleolítiques estudiades a Catalunya. Altres jaciments són els de l'Arbreda i la cova del Mollet.

La Bora Gran d'En Carreres, que fou habitada al paleolític superior, va ser descoberta el 1866 i ha estat excavada successivament per Alsius, Harlé, Cazurro, Bosoms, Corominas i Pericot. És la que ha proporcionat els materials més importants de la indústria magdaleniana del nord de Catalunya, en part microlítica; hom hi troba vestigis des de l'aurinyacià fins al magdalenian, així com restes ceràmiques neolítiques. Al jaciment del Reclau Viver s'han trobat testimonis arqueològics pertanyents a les cultures paleolítiques de l'aurinyacià, gravetià i solutrià, així com del neolític i de l'edat del ferro. La cova dels Encantats, a la riba dreta del Ser, en una elevació sobre el riu, va ser habitada durant el paleolític superior i la primera edat del ferro. A la cova de l'Arbreda, d'uns 9 m de fondària, han aparegut restes, dintre el paleolític mitjà i superior, des del mosterià fins al solutrià, i, àdhuc, del neolític. A la cova de Mollet, restes atribuïbles al paleolític mitjà, amb indústria lítica i d'os. Hi ha, encara, d'altres coves conegudes com el cau d'en Quintana i el Racó del Salvador, cova sepulcral.

Disperses pel terme municipal, hi ha una sèrie de masies de gran interès. La de Ca N'Illa, d'origen ben antic, és de planta rectangular de tres crugies i coberta a dos vessants; exemple interessant de masia gòtica, amb planta, pis i golfes tancades. Mentre l'interior ha sofert poques modificacions, l'exterior va ser restaurat el 1811. Té una capella dedicada a la Divina Pastora. És situada a la sortida de Serinyà en direcció a Besalú. La de Can Carreres, a l'indret on hi ha les coves paleolítiques, és una obra meritíssima de l'arquitectura popular. Té una galeria coberta amb columnes de pedra circulars amb capitell i base; hi ha un pou d'interès artístic. D'altres masies són Can Ferrer de les Torres, del segle XV, amb finestres gòtiques i una torre dels segles XIII-XIV; Can Malloles, Ca N'Arboçar, Can Genover, amb una capella dedicada a Santa Anna, i Ca N'Aulina.

BIBLIOGRAFIA

##Gran Geografia Comarcal de Catalunya.
Volum 3. El Gironès, la Selva i la Garrotxa.
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
(1ª Edició, 1981).

##Això és Catalunya. Guia del Patrimoni Arquitectònic.
Departament de Cultura de la Generalitat.
Editorial Plaza i Janés (1988).

##Gran Enciclopèdia Catalana.

##La Garrotxa.
Guia cartogràfica.
Editorial Alpina. Granollers. (1985).
Cartografia escala 1:40.000

